

بزرگ

هر صدی از

سر چن را در

سید صادق حجازی

بنر ک صد از کس س زان

سیدصادق حجازی

حجازی، صادق، ۱۳۵۷.-

بزرگ مردی از سر من رای / صادق حجازی. - رشت؛ عالی، ۱۳۸۰.
۲۲ ص.

ISBN 964-90626-0-2 ۴۵۰ ریال :

فهرستنويسي بر اساس اطلاعات فیبا.

A great man of Soree man raa.
ص.ع. به انگلیسی :
كتابنامه به صورت زیرنویس .
۱. مسند ویت. ۲. محمد بن حسن (عج)، امام دوازدهم .
۲۵۵ ق. - الف. عنوان.

۲۹۷ / ۴۶۲

BP ۲۲۴/۴/۴

۰۱۰-۵۶۱۰

كتابخانه ملي ايران

محل نگهداري :

بزرگ مردی از سر من رای

■ مؤلف	: سیدصادق حجازی
■ ناشر	: انتشارات عالی-رشت-۱۳۱-۳۲۳۰۵۷۸
■ ویرایش	: سیدابوطالب حجازی
■ حروف چینی و صفحه آرائی	: مهندس زهرا اکبری
■ طرح روی جلد	: محمدرضا جهان دار
■ چاپ و صحافی	: توکل صومعه سرا
■ چاپ اول	: بهار ۱۳۸۰
■ تیراز	: ۲۲۵۰ نسخه
■ بها	: ۵۰۰۰ ریال

شابک-شماره استاندارد بین المللی: ۹۶۴-۹۰۶۲۶-۰-۲

964-90626-0-2

تقدیم به :

استاد فرزانه پدر بزرگوارم

و به مادرم

بانوئی که همیشه در تربیتم با مثالهای ساده،
مسائل مذهبی را به من تفهیم کردند

و تقدیم به

تمامی منتظران و شیفتگان

ظهور حضرت ولی عصر عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف

فهرست مطالب

مقدمه مؤلف	دو
بزرگ مردی از سرمن رای	۱
ملکه مليکا	۴
چهزه و قامت آن حضرت	۱۰
آرام دل ما	۱۲
مهدي از ديدگاه اديان و مذاهب	۱۴
نظر فيلسوفان و دانشمندان	۱۷
دیدگاه فلاسفه	۱۷
دیدگاه سیاسی و جامعه شناسی	۱۸
آیا امام ۳۱۲ تن طرفدار هواهد داشت	۱۹
ياران امام زمان از اين شهر هامی باشند	۲۰
به روایتی دیگر	۲۱
علامات ظهور آن حضرت	۲۲
خروج دجال	۲۲
ظاهر شدن سفیانی	۲۳
ندای آسمانی	۲۴
قتل نفس زکیه	۲۵
خروج سید حسنی	۲۶
كسوف و خسوف	۲۷
نشانه ها و علاماتی در ماه رجب	۲۷
علامات غیر حتمیه	۲۸
بخش احادیث	۲۹
کسی که امامش را نشناشد	۳۰
مهدي حاكم دنيا شود	۳۳
مهدي دنيا را پراز عدل و دادگند	۳۴
مهدي بسان آفتاب برآيد	۳۴
صبر کنندگان زمان غيبت	۳۵
مهدي مردم را می بیند	۳۵
منکران مهدي	۳۵
زمان ظهور، مهدي جوانی نير و منداشت	۳۶

فهرست مطالب

۳۷	مرگ جاهلیت
۳۷	منکران امامان
۳۷	برای مهدی دو غیبت است
۳۸	سنت نوح در مهدی
۳۸	مهدی و امر جدید
۳۸	اسلام پیروز شود
۳۹	اسلام جدید
۳۹	دولت آخرالزمان
۴۰	مهدی خلیفه خداست
۴۰	منادی آسمانی نام مهدی را ندا می‌کند
۴۱	روش مهدی
۴۲	آنانکه با مهدی می‌جنگند
۴۲	دلیل را فتح کند
۴۳	فتح قسطنطینیه
۴۳	مهدی حاکم روی زمین شود
۴۴	هفتاد سال حکومت
۴۵	شیعیان صاحب قدرت می‌شوند
۴۵	وزرای مهدی
۴۶	محبوب آسمان و زمین
۴۶	برکت در زمان مهدی
۴۷	اشرار به هلاکت رسند
۴۷	ایمنی چهارپایان از درندگان
۴۸	ارتزاق از بدکاری زنان
۴۸	زنان برهنه در آخرالزمان
۴۹	زنان آخرالزمان
۴۹	تهران در آخرالزمان
۵۰	در آخرالزمان ظلم و ستم دنیا را فراگیرد
۵۰	خروج سفیانی
۵۱	دجال به دار آویخته می‌شود
۵۱	قیافه دجال
۵۲	چهل حدیث

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

مقدمه مؤلف

حدود یک ماه و نیم می‌شد که از سفر عمره بازگشته بودم، در مدینه و مکه در مناسبت‌های مختلف و در مکانهای تاریخی و مذهبی همه دست به دعا برمی‌می‌داشتیم و برای ظهور امام عصر «عج» دعا نموده و ظهور آن حضرت را مسئلت می‌کردیم.

اما نکته‌ای که مرا بسیار آزار می‌داد، اطلاعات و دانش کمی بود که من نسبت به آقا امام زمان «عج» داشتم، برهمین اساس تصمیم گرفتم به محض برگشتن به ایران تحقیقات و مطالعات بیشتری در اطراف وجود مقدس امام زمان «عج» داشته باشم، لذا خداوند متعال توفیق عمل به این کار را به من داده و پس از یک ماه و نیم مطالعه قطره‌ای از اقیانوس معرفت آن حضرت نصیبم گشت و توفیق حاصل شد تا این قطره کوچکی را که نصیبم گشته، به صورت کتابی موجز و مختصر، اما مفید درآورده و تقدیم به عموم مشتاقان ظهور آن حضرت نمایم تا در عین حال افتخاری نیز نصیبم شده باشد.

بالاخره پس از گذشت چند روزی از میلاد با سعادت آن حضرت در بامداد جمعه‌ای از آبان ماه ۱۳۷۹ دست به قلم برد و شروع به نوشتن کردم، اینک این کتاب با نام «بزرگ مردی از سرّ منْ رأی»، پس از هفت ماه تحقیق و مطالعه در پیش روی شما عزیزان قرار دارد.

«سرّ منْ رأی» یعنی جایی که انسان با دیدن آن خوشحال و مسرور می‌شود، «سرّ منْ رأی» نام قدیمی سامراء، مکانی خوش آب و هوا در کنار دجله، در شمال عراق و در نزدیکی بغداد است، یکی از شهرهای تاریخی عراق بوده و

تنها امامی که در عراق و شهر سامراء متولد شده‌اند ولی عصر ارواح ناله الفداء می‌باشند، بدین جهت کتاب را به نام «بزرگ مردی از سرّ منْ رَأَى» نامگذاری کرده‌انم.

چون این کتاب، اولین نگارشم به طور رسمی است و از آنجائی که تجربه‌ای نداشم، در طول راه با مشکلات زیادی مواجه شدم، اما در تمام این مدت تشویق و ترغیب دوستان و عزیزان موجب دلگرمی‌ام بود تا توانستم این کار را به پایان رسانم.

و از جمله کسانی که مرا در این کار مورد لطف و عنایت خویش قرار دادند، پدر بزرگوارم بودند که ایشان ضمن راهنمائی و معرفی منابع، در ویرایش و اعرابگذاری بخش احادیث و... نیز مرا یاری نمودند. از دیگر کسانی که باید تشکر داشته باشم، خانم مهندس زهرا اکبری می‌باشند که با وجود مشغله کاری، مسئولیت حروف چینی و صفحه آرائی کامپیووتری کتاب را بر عهده گرفتند و با تشکر از آقای محمد رضا جهاندار که طرح روی جلد از ایشان می‌باشد. و در پایان از انتشارات عالی که کار چاپ این اثر را تقبل نمودند، تشکر فراوان دارم.

سید صادق حجازی

بهار ۱۳۸۰

بزرگ مردی از سرمن رأی*

آن حضرت در سال ۲۵۵ هجری در شهر سامراء متولد شد، پدرش امام حسن عسکری علیه السلام و مادرش نرگس خاتون است، هم‌نام با پیامبر و لقب مشهورش مهدی و قائم است.

آن حضرت دارای دو غیبت بوده: غیبت صغری، غیبت کبری . غیبت صغری (کوتاه) ۷۴ سال طول کشید که در این دوره مردم از طریق چهار نایب خاص آن حضرت با ایشان تماس می‌گرفتند.

* سرمن رأی نام قدیمی شهر سامراء است، سامراء از شهرهای تاریخی عراق و در کنار دجله و شمال عراق، نزدیک بغداد است و مرقد مطهر امام علی النقی و امام حسن عسکری (فرهنگ عمید - تاریخ و جغرافیا و اطلاعات عمومی) علیهم السلام در این شهر است.

غیبت کبری (طولانی)، پس از غیبت صغیری و با وفات آخرین نایب آن حضرت از سال ۳۲۹ هجری شروع می‌شود^۱ لذا چون غیبت طولانی خواهد داشت بسیاری از مردم سست ایمان دچار حیرت و سرگردانی شده و از اعتقاد به او برمی‌گردند و آنانکه ایمان محکم دارند بر عقیده خود ثابت مانده و حضرت را یاری می‌نمایند.

روز، ماه و سال ظهور او را هیچکس جز خدا نمی‌داند.

آنگاه در روزی که تمام کره زمین را ظلم و ستم فراگرفته و بشریت دادرسی نداشته باشد که به داد آنها برسد، خداوند متعال او را در شهر مکه آشکار می‌نماید و نخست ۳۱۲ نفر از اطراف شتاوته و به سرعت برق کمتر از چشم بهم زدن، خدمت آن حضرت حضور یافته و در مسجد الحرام در مقابل کعبه و بین رکن و مقام با وی به منظور ریشه کن ساختن اساس ظلم و فساد و اصلاح جهان و تشکیل حکومت واحد جهانی و برقراری عدالت اجتماعی بیعت می‌کنند.

سپس جبرئیل با صدایی که تمام اهل عالم، هر کس به لغت و زبان خود آن را می‌شنود، ظهور او را اعلام نموده و نام او و پدرش و نسبش را می‌برد آنگاه آن حضرت از مکه حرکت کرده و به کوفه و نجف می‌آید و در آنجا بالشکری که حداقل ده هزار نفر مردان فداکار و با ایمان خواهند بود، قیام می‌کند و هرجا

۱- ناییان خاص آن حضرت که به «نواب اربعه» مشهورند، عبارتند از:

۱) عثمان بن سعید عمروی	۲) پسرش محمد بن عثمان بن سعید عمروی
۳) حسین بن روح	۴) شیخ ابوالحسن علی بن محمد سمری

گردن کشی و یا رئیس دولتی جبار و قومی ظالم و بیدادگر باشد، همه را نابود ساخته و شهرهای قسطنطینیه، کابل و... که در حقیقت ممالک مؤثر آن روز می‌باشد فتح می‌نماید، سپس به نجف برگشته و حکومت می‌کند.

حضرت عیسی روح الله از آسمان فرود آمده با وی نماز می‌گزارد و آن حضرت دجال و سفیانی را به قتل می‌رساند.

دینش همان دین اسلام و احکامش احکام پیغمبر و کتاب آسمانیش قرآن مجید است...

درنتیجه قیام بزرگ وی، همه انسانها در صلح و صفا و امنیت و با آرامش و آسایش زندگی می‌کنند.^۱

۱- خوانندگان محترم می‌توانند به کتابهایی که درباره زندگی آن حضرت نوشته شده، نظریر کتاب «روزگار رهائی»، مراجعه نمایند.

﴿ ملکه مليکا (نرگس خاتون علیہ السلام) مادر امام علیہ السلام هنگامی که امام حسن عسکری علیہ السلام دوران جوانی و رشد و کمال را طی می نمود، شاهزاده خانمی از اهالی «بیزانس» روم غربی و ترکیه فعلی موسوم به مليکا آن حضرت را در عالم خواب زیارت می کند و توسط حضرت فاطمه علیہ السلام در عالم خواب به دین مبین اسلام مشرف می شود. مليکا در عالم رؤیا امام جوان را زیارت می نمایند، تا شخصی را که در آینده همسرش خواهد شد، بشناسد.

از بشرین سلیمان انصاری که از اصحاب امام دهم حضرت هادی علیہ السلام بود روایت شده:

روزی امام مرا فراخواند و به من ۲۲۰ اشرفی و یک نامه دادند و فرمودند: ای بشر این زر و نوشه را بگیر و به بغداد برو، به بغداد که رسیدی سر پل فرات حاضر باش، که فردا عصر کشتنی خواهد رسید و در آن کنیز کانی هستند که برای فروش آورده‌اند و مواطن شخصی به نام عمرو بن زید بردۀ فروش باش، او کنیزی که او صافی مخصوص دارد از جمله دو لباس حریر پوشیده، عمرو بن زید آن کنیز را به مشتریان عرضه می دارد ولی آن کنیز خود را از معرض فروش و دسترس مشتریان حفظ می کند، جلو می روی و با بردۀ فروش صحبت می کنی و نامه را به آن کنیز می دهی که بخواند، پس او را می خری و می آوری.

بشر انصاری می گوید: با حفظ این دستورات حرکت کردم و به کنار پل فرات رسیدم، کشتی آمد، همانطور که امام فرموده بودند، آن پیش بینی‌ها یکی پس از دیگری عملی گردید.

کنیز مورد نظر را دیدم، نامه را به او دادم و او نامه را باز کرد و خواند و پس از خواندن نامه با صدای بلند گریست و به عمر بن زید بردۀ فروش گفت: مرا به صاحب این نامه بفروش، چنانچه مرا به او نفوذ شید، خود را به هلاکت می‌رسانم.

عمر بن زید راضی بفروش شد، پول را دادم و کنیز را تحويل گرفتم و آنگاه دیدم کنیز بسیار خندان و شاد گشته و نامه را می‌بوسد.

به او گفتم: ای کنیز آیا می‌دانی نامه از آن کیست، که این چنین می‌کنی؟ پس وی گفت «من ملیکه دختر یشواعا فرزند قیصر پادشاه روم هستم و مادرم از فرزندان شمعون بن حمون بن الصفا وصی حضرت عیسی بن مریم علیہ السلام است و ترا از واقعه عجیبی خبر می‌دهم:

خدم قیصر خواست مرا به ازدواج برادرزاده‌اش درآورد، دستور داد تمام رهبانان را جمع کنند، ۳۰۰ نفر را از میان آنان انتخاب نمود و ۷۰۰ نفر از امای لشکر و صاحب منصبان و ۴۰۰ نفر از معتمدین و اشراف و اعیان لشکر را جمع نمود، آنگاه تختی آراسته به انواع جواهرات را روی چهل پایه نصب کرد، پسر برادرش را روی آن نشاند و صلیبها را به بالای بلندی قراردادند و اسقفها پیش روی او قرار گرفته و صفحه‌های انجیل را گشودند، ناگهان صلیبها از بلندی بر روی زمین فرو ریختند و پایه‌های تخت در هم شکست. پسر عمومیم با حالت بیهوشی از بالای تخت بر روی زمین افتاد و رنگ صورت اسقفها دگرگون گشت و سخت بلوزیدند. همه ناراحت شدند و آن را نشانه زوال دین خود دانستند. قیصر دستور داد دوباره تخت را برپا کنند و برادرزاده دیگر خود

را روی آن نشانده تا مرا به ازدواج او درآورند که دوباره نیز چنین اتفاقی رخ داد. هول و هراس همه را فراگرفت، حاضرین متفرق شدند، جدم قیصر تنها و غمگین در منزل خلوت کرد، من هم محزون و غمگین در گوشه‌ای پنهان گشتم تا اینکه در شب خوابی دیدم؛

خواب دیدم که حضرت مسیح با شمعون، وصی خود و جمعی از حواریون در قصر جدم اجتماع کردند در جائی که جدم تحت گذاشته بود، منبری از نور نصب کردند، آنگاه دیدم حضرت محمد ﷺ، علی مرتضی علیه السلام و جمعی از امامان و فرزندان وی وارد قصر شدند، حضرت عیسی به استقبال شتافت و با حضرت محمد ﷺ معاونه نمودند.

حضرت محمد ﷺ متوجه حضرت عیسی علیه السلام شد و فرمود یاروح الله من آمدہام که دختر وصی شما را برای پسرم ابو محمد (امام حسن عسکری) خواستگاری کنم. حضرت مسیح به شمعون نگریست و فرمود: سعادت به تو رو کرده، با این وصلت پرمیمنت موافقت کن، او هم گفت: موافقم.

سپس حضرت محمد ﷺ به منبر تشریف بردن و خطبه بلیغی انشاء فرمودند و مرا به ازدواج ابی محمد (امام حسن عسکری علیه السلام) درآوردند و حضرت مسیح و حواریون و فرزندان خود را گواه گرفتند.

من از خواب بیدار شدم، اما می‌ترسیدم این خواب را با کسی در میان گذارم، چون امکان کشته شدنم را می‌دادم، ولی از محبت ابو محمد (امام حسن عسکری علیه السلام) که بر دلم وارد شده بود رنجور و نحیف گشتم و جدم گمان می‌کرد من بیمار شده‌ام لذا اطباء زیادی برایم آورده‌اند، آری در روم طبیعی نبود

که بر بالین من نیامده باشد ولی نتیجه نداشت، چون جدم از معالجه من ناامید شد، گفت ای فرزند دلبندم هر آرزویی که داری به من بگو و من درخواست کردم اگر زندانیان اهل اسلام را که در زندانها هستند آزاد گردانی امیداست حضرت مسیح و مادرش مرا شفا دهند، جدم پذیرفت و دستور داد زندانیان مسلمان را آزاد کنند، منhem با شنیدن این خبر به ظاهر اظهار بهبودی کردم و کمی غذاخوردم، بعد از ۱۴ شب که از این موضوع گذشت، شبی فاطمه زهراء علیہما السلام را در خواب دیدم که با حضرت مریم علیہما السلام و حوریان بهشتی به عیادت من آمدند پس حضرت مریم اشاره به حضرت زهرا کرد و بمن فرمود این بانوی بانوان جهان مادر شوهر توست، با شنیدن این جمله بسی اختیار گریستم و دامن او را گرفتم و به شکایت از ابو محمد پرداختم که به دیدنem نمی آید و مرا از دیدار خود محروم ساخته، فاطمه علیہما السلام دستی برسم کشید و فرمود: دخترم تازمانی که به دین مسیحیت هستی و دین اسلام نداری، ابو محمد بسی دیدن تو نمی آید، پس در آغوش فاطمه زهرا علیهما السلام رفتم و اشهد ان لا اله الا الله و اشهد ان محمدا رسول الله را گرفتم و اسلام اختیار کردم. چون از خواب برخاستم شوق فراوان برای ملاقات با حضرت در خود احساس نمودم و شب بعد امام حسن عسکری علیه السلام را در خواب دیدم و از گذشته شکایت می کردم و ایشان فرمودند نیامدن بدین علت بود که تو مسیحی بودی الان که مسلمان شده ای هر شب به دیدنت می آیم از آن شب به بعد، هر شب به دیدنem می آید.

بشر بن سلیمان می گوید: پرسیدم چطور شد، که اسیر شدی؟ گفت: در عالم

خواب امام حسن عسکری علیه السلام، مرا از جنگی میان سپاه روم و اسلام خبر داد و فرمود تو هم به صورت ناشناس در میان کنیزان قرار بگیر، پس از گذشت مدت زمانی از آن خواب جنگی میان سپاه اسلام و روم درگرفت که من نیز با سپاه روم در میان کنیزان به جنگ با سپاه اسلام آمدم، در این جنگ سپاهیان اسلام بر سپاه روم غالب گشتند و من و عده‌ای را که دیدی به اسارت گرفته شدم و تا کنون به کسی نگفته‌ام نوه قیصر روم هستم حتی پیر مردی که در تقسیم غنائم جنگی نصیب او شده بودم نامم را پرسید، نگفتم و گفتم نامم نرجس است و او گفت این نام کنیزان است»

بشر می‌گوید: در این هنگام خود را برابر او متواضع ساختم، تا او را در سامرا خدمت امام علی نقی علیه السلام بردم. حضرت مارا دید و از او پرسید: آیا به اسلام مشرف شده‌ای؟ و نرگس خاتون عرض کرد: «چه گوییم از چیزی که شما به آن آگاه‌تر هستید»

پس امام فرمود: «بشرط باد تو را که فرزندی از تو متولد شود، مغرب و مشرق زمین را پر از عدل و داد خواهد کرد.»

حپس امام دهم به خادمه خود فرمود: خواهرم حکیمه خاتون را به نزد من بیاور، حکیمه خاتون آمد، امام فرمودند: ای خواهر عزیز، اینست آن مکرمه که شما در انتظار دیدارش بودی. حکیمه خاتون او را در آغوش گرفت، بوسید و به وی تبریک گفت، آنگاه امام فرمود او را به خانه ببر و فرایض دینی را به او بیاموز که او همسر فرزندم ابو محمد و مادر مهدی قائم آل محمد ﷺ است. بدین ترتیب پس از مدتی حضرت مهدی ابن حسن بن علی بن محمد بن علی بن موسی

بن جعفر بن محمد بن علی بن حسین بن علی بن ابی طالب علیہ السلام در سپیده دم ۱۵ شعبان
۲۵۵ هجری قمری از دامان نرگس خاتون طلوع نمود.^۱

بگرفت چو بشر آن امانت آورد به خاندان عصمت
آن زهره بدست مشتری داد تحویل امام عسکری داد
تاماً امام عصر گردد سرچشمہ فتح و نصر گردد
آرد پسری که شاه باشد فرمانده مهر و ماه باشد
آرد پسری که هست قائم فیضش به خلائق است دائم
آرد پسری که نور دارد ظلم از سر خلق دور دارد
ای حاجت قائم الہی از لطف به دوستان نگاهی
امر روز که روز قائم ماست از او همه فیض دائم ماست
روشن همه چشم ما به رویش بسته دل ما به تار مسویش
جز درگه حاجت الہی مارا نبود دگر پناهی^۲

۱ - تلخیص از کتاب «مهدی موعود»، صفحه ۸۸ الی ۱۹۶ (مترجم علی دوانی، چاپ پنجم) و منتهی الامال.

۲ - شعر از سید مرتضی میر فخرائی جندقی

﴿ چهره و قامت آن حضرت ﴾

چهره اش گندمگون، ابروها کشیده، چشمانش سیاه، بینی باریک،
محاسن پرمو، خال مشکی هاشمی بر گونه راست او، پیشانی اش بلند و
تابند، دندانها یش برآق و گشاده، راست قامت و چهارشانه،
استخوان بندی اش استوار، گونه هایش کم گوشت و اندکی متمایل به زردی
(که از بیداری شب عارض شده)، عضلاتش پیچیده و محکم، اندامش
متناوب و زیبا، هیبتتش خوش منظر و رخساره اش در هاله ای از شرم
بزرگوارانه و شکوهمند غرق، نگاهش دگرگون کننده و تحول بخش،
خروشش دریasan و فریادش همه گیر.

قالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ الْكَلَامُ :

«**حَسَنُ الْوَجْهِ، حَسَنُ الشَّعْرِ، يَسِيلُ شَعْرَةً عَلَى مِنْكَبَيْهِ وَ نُورٌ**
وَجْهِهِ يَعْلُو سَوَادَ لِحَيَّتِهِ»

روزگار رهائی، ج ۱، ص ۲۲۳

امام علی علیه السلام فرمایند:

«مهدی (عج) نیکورو و زیبامو است، موی سرش بر شانه هایش
فرو ریخته، درخشندگی چهره اش بر سیاهی محاسنش برتری دارد.»

قالَ الْبَاقِرُ عَلَيْهِ الْكَلَامُ:

«مُشْرِفُ الْحَاجِبَيْنِ، غَائِرُ الْعَيْنَيْنِ مِنْ سَهْرِ اللَّيَالِيِّ، بَوْجِهِهِ آثَرٌ»

روزگار رهانی، ج ۱، ص ۱۲۶

امام باقر علیه السلام می فرمایند:

«مهدی (عج) ابروانش به طرف صورت فرو ریخته و چشمها بر اثر

شب زنده داری به گودی فرو رفت، و بر گونه اش نشانی است.»

علامت بازو:

بر بازوی راستش این آیه نوشته شده:

«جَاءَ الْحَقُّ وَرَأَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا.»

آیه ۸۱ سوره اسراء

«حق آمد و باطل رفت و باطل رفتی است.»

منتهی الآمال

آرام دل ما^۱

صبح ازل از مشرق حسن تو دمیده است
 تاشام ابد پرده خورشید دریده است
 حیف است نگه جانب مه، با مه رویت
 ماه آن رخ زیباست هر آن دیده که دیده است
 هرگز نکنم من سخن از سرو و صنوبر
 سرو آن قد و بالاست هر آنکس که شنیده است
 ای شاخه گل در چمن (فاسق) امروز
 چون سرو تو سروی به فلک سر نکشیده است
 تشریف جهانگیری و اقلیم سستانی
 جز بر قد رعنای تو دوران نبریده است
 ای طور تجلی که زینای تو موسی
 مرغ دلش اندر قفس سینه تپیده است
 سرچشمہ حیوان نبود جز دهن تو
 خضر از لب لعل نمکین تو مکیده است
 از ذوق تو ببلبل شده در نغمہ سرائی
 وز شوق تو گل بر تن خود جامه دریده است
 ای روی دلارام تو آرام دل ما
 باز آ، که شود رام من این دل که رمیده است
 باز آ، که به از نفحه وصل رخ جانان
 برسوخته هجر نسیمی نوزیده است
 لطفی بکن و مفتخرم کن به غلامی
 کس بنده به آزادگی من نخریده است
 در دائرة شیفتگان دیده دوران
 آشفته تراز (مفتقر) زار ندیده است

﴿ مهدی از دیدگاه ادیان و مذاهب ﴾

ادیان دیگر و شاید بتوان گفت هر ملیت یا مکتبی که دارای ایدئولوژی هستند، به مصلحی جهانی که بتواند جهان را به صلح و عدالت برساند اعتقاد دارند و دل به آن روز بسته اند.

در این قسمت می خواهیم نگاهی گذرا به این مطلب داشته باشیم و کتابهایی که در نظر پیروان ادیان، مقدس است و از آن حضرت و حکومتش سخن رفته و از او نام برده اند، نام و یاد آن حضرت را بجوئیم.

۱- صحف ابراهیم (ع)، که نام مهدی، منجی عالم را «حاشر و صاحب» می نامد.

۲- در کتاب تورات کتاب آسمانی یهود، نام منجی عالم را «هومل و ماشع» می نامند، ماشع یعنی شخص عظیم الشأن.

۳- در کتاب دانیال نبی باب دوازدهم بندهای ۱۲ و ۴ از آن حضرت بنام «قائم» نامبرده شده

....امیر عظیمی که برای پسران قوم تو ایستاده (قائم) است،
خواهد بُرخاست...

در آن زمان هر کس از قوم تو که در دفتر مکتوب یافت شود
رستگار خواهد شد اما اینان به جهت حیات جاودانی و آنان
به جهت خجالت و حقارت جاودانی و حکیمان مثل روشنائی
افلاک خواهند درخشید و آنان که بسیاری را به راه عدالت
رهبری می نمایند مانند ستارگان خواهند بود تا ابد الاباد اما
تو ای دانیال کلام را مخفی دار و کتاب را تا زمان آخر

مُهر کن، بسیاری به سرعت تردید خواهند نمود و علم
افزوده خواهد گردید..... خوشابه حال آنکه انتظار کشد
روزگار رهائی، ج ۲، ص ۶۶۵

۴ - در زبور داود علیه السلام «قائم و متفق» نامیده می شود.

۵ - در دین مسیح که حضرت عیسیٰ علیه السلام را پیامبر خود می دانند نام «منجی
العالم» را «مهمید الآخر» یعنی سلطان آخر و پادشاه آخر زمان می نامند.
در جاهای متعددی از آن حضرت و ظهورش سخن به میان آمده
و از او به پسر انسان نامبرده شده که نمونه‌ای چند ذکر می شود :

- انجیل لوقا باب ۲۱ بندهای ۲۵-۲۷

و در آفتاب و ماه و ستارگان علامات خواهد بود و بر زمین
تنگی و حیرت از برای امتها روی خواهد نمود به سبب
شوریدن دریا و امواجش دلهای مردم ضعف خواهد کرد از
خوف و انتظار آن وقایعی که به ربع مسکون ظاهر می شود
زیرا قوت آسمان متزلزل خواهد شد آنگاه پسر انسان را
خواهند دید که بر ابری سوار شده و باقوت و جلال عظیم
می آید .

- انجیل لوقا باب ۱۹، بندهای ۱۲ و ۱۳

این شخص هم پسر ابراهیم است زیرا که پسر انسان آمده
است تا گمشده را بجوید و نجات بخشد....
که ملکوت خدا می باید در همان زمان ظهور کند.

- انجیل متّی، باب ۲۴، بندهای ۴۶ و ۴۷

لهذا شما نیز حاضر باشید زیرا در ساعتی که گمان نبرید
پسر انسان می‌آید...

۶- در کتاب جاویدان خرد از مجوسیان نام منجی عالم را «خسرو» نامند.

۷- در کتاب آذر بزرین فارسیان، کتاب ایران باستان منجی عالم را «پرویز»
نامند.

۸- در منابع اسلامی به ویژه قرآن مجید مکرراً در ظهور آن حضرت سخن
رفته:

شیخ قرطبی که از علمای اهل سنت است در تفسیر آیه مبارکه؛
«لَيَظْهِرَهُ عَلَى الْدِينِ كُلِّهِ»

ترجمه آیه چنین است: «تا او را بر همه ادیان پیروز کند»
می‌گوید: این پیروزی بهنگام خروج حضرت مهدی علیه السلام می‌باشد که هیچ
کس باقی نمی‌ماند جز آنکه داخل در اسلام گردد یا جزیه پردازد.

آثار الصادقین، ج ۲۱، ص ۸۰

در جمیع فرقه‌های اسلامی نام آن حضرت را «مهدی علیه السلام» گویند و اعتقاد
ما شیعیان بر این است که به هنگام حکومت مهدی علیه السلام حکومت جباران
و مستکبران و نفوذ سیاسی منافقان و خائنان نابود می‌گردد و نسخه اصلی
تورات و انجیل را که در غار انطاکیه و در تابوت سکینه است، بیرون آورد
و بدان گونه که در کتابها یشان آمده با اهل تورات به حکم تورات و با اهل

انجیل به حکم انجیل حکومت خواهد کرد.

بدین ترتیب خواهد بود که حکومت مهدی (ع) شرق و غرب عالم را فراگیرد و عیسیٰ علیہ السلام از آسمان فرود آید و پشت سر مهدی علیہ السلام نماز گزارد. و آری که چون مهدی «عج» قیام نماید، جهان را ندای:

أشهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ

فراخواهد گرفت.

■ نظر فیلسوفان و دانشمندان و متفکران در مورد «منجی عالم» و حکومت جهانی او

وقتی که تمدن اولیه بشر شکل گرفت، انسان از همان ابتدا به فکر حکومتی بود که عدل را در جامعه برقرار نماید و اینکه ما می‌گوئیم در حال انتظاریم تا اینکه یک مجری و حاکم عادل بیاید و جهان را پر از عدل کند، اختصاص به مسلمانان ندارد بلکه اندیشمندان و متفکران جهان نیز از دیدگاه اجتماعی و فلسفی، این باور و اعتقاد را دارند.

■ دیدگاه فلاسفه

مثلاً زنو فیلسوف یونانی ۳۵۰ سال قبل از میلاد مسیح می‌گفت: «باید تمام افراد دنیا از قانون واحدی که بواسیله مجری دانا و مقندر و در عین حال دور از خطای

اجرامی گردد، پیروی کنند تا خود سعادت خویش را تأمین کنند.» برتراندراسل فیلسوف معاصر، که وی در ابتدا مسیحی بود و بعداً مادی گرا شد، در مورد «نظریه صلح جهانی» و اینکه این نظریه چرا تاکنون عملی نشده می‌گوید: «فلسفه عملی نشده نظریه صلح جهانی اینست که، مجری دانا و مقتدر و دور از خطا نداشته و ندارد و درحقیقت می‌خواهد بگوید «روزی این مجری دانا و مقتدر و دور از خطا خواهد آمد.»^۱

■ دیدگاه سیاسی و جامعه‌شناسی در مورد صلح و عدالت جهانی

در این دیدگاه نیز می‌توان به فلسفه تشکیل سازمان ملل اشاره نمود، بعد از جنگ جهانی اول در سال ۱۹۱۴ ده میلیون نفر و در جنگ جهانی دوم بیش از چهل میلیون نفر کشته و مجروح بر جا ماند و جامعه جهانی ضررها را متحمل گشت و وقتی دولتها اوضاع جهان را به این وخامت دیدند، تصمیم گرفتند که کشورهای جهان را برگرد هم آورند و سازمانی را برقرار نمایند تا در آن صلح جهانی تضمین گردد و این فکر و نظریه باعث شد که پنجاه دولت این نظریه را امضاء کنند و درنتیجه در ۱۹ آذر سال ۱۳۲۷ هش (۱۰ دسامبر ۱۹۴۸ میلادی) اعلامیه حقوق بشر در سی ماده با هدف کمک به برقراری صلح و عدالت جهانی در مجمع عمومی سازمان ملل تصویب شد که متأسفانه

تاکنون در برقراری صلح جهانی ناکام مانده و دلیلش جنگ‌ها و آشوب‌های موجود جهان است.^۱

■ آیا امام تنها ۳۱۳ تن طرفدار خواهد داشت؟

همانگونه که در مقدمه کتاب ذکر شد، پس از ظهر امام ۳۱۳ نفر از اطراف شتافته و خود را به سرعت به مکه و نزد امام می‌رسانند و اینان از طرفداران ثابت امام خواهند بود.

حال این سؤال پیش خواهد آمد که آیا امام در هنگام ظهر فقط ۳۱۳ نفر طرفدار خواهد داشت؟ و یا تنها ۳۱۳ نفر مسلمان در آن هنگام در جهان وجود خواهد داشت!؟

در پاسخ این پرسش باید گفت: خیر، چنین نیست. ما در اخبار و روایات داریم که ۳۱۳ تن از یاران خاص و مخلص نزد امام (عج) گرد آمده و با امام قیام را شروع می‌نمایند، این دلیل بر آن نیست که ایمان مسلمانان دیگر ضعیف بوده و یا مخالف امام علیله هستند، همانطور که می‌دانیم هر مؤمنی از درجه ایمان خاصی برخوردار است. مثلاً در حدیثی از پیامبر روایت شده است که فرموده‌اند: «آن مرتبه ایمانی که برای سلمان بود، ابوذر آن مرتبه ایمانی را دارا نبود.»

آنها که به آخرین درجه اخلاص و به آخرین پله ایمان نائل گردیده‌اند و به عبارت دیگر طلای ناب هستند و در آنها آلیاژی وجود ندارد، همان ۳۱۳ نفر هستند.

۱ - پاسخ به مشکلات جوانان شماره یک، صفحه ۱۳

■ یاران امام زمان از این شهرها می‌باشند:

در روایات به بعضی شهرها و تعداد نفراتی که امام را یاری خواهند داد اشاره شده است که شاید برای شما خوانندگان عزیز جالب باشد و آنها بدین قرارند:

۲۴	نفر	طالقان	*
۱۸	نفر	قم	*
۱۴	نفر	کوفه	*
۱۲	نفر	هرات	*
۱۲	نفر	مرو	*
۱۲	نفر	جرجان	*
۹	نفر	بیروت	*
۸	نفر	مداین	*
۸	نفر	نیشابور	*
۷	نفر	ری	*
۷	نفر	طبرستان	*
۶	نفر	یمن	*
۵	نفر	طوس	*
۵	نفر	تفلیس (پاپتخت گرجستان کنونی)	*
۴	نفر	همدان	*
۴	نفر	دیلم	*
۴	نفر	سنجران	*
۴	نفر	فسطاط	*
۳	نفر	دمشق	*
۳	نفر	بصره	*
۳	نفر	سنجدستان	*
۳	نفر	رقه	*
۳	نفر	خابور	*
۲	نفر	مدینه	*
۲	نفر	قومس (سبزوار)	*

و بقیه از دیگر کشورها و شهرها خواهند بود.^۱

۱- منتخب التواریخ، تألیف میراز هاشم خراسانی، ص ۸۷۳.

و به روایتی دیگر:

۴ نفر	* مکه
۱۲ نفر	* بیت المقدس
۷ نفر	* شام
۷ نفر	* جیلان
۳ نفر	* آذربایجان
۷ نفر	* مازندران
۳ نفر	* قزوین
۳ نفر	* اصفهان
۳ نفر	* یمن
۱۲ نفر	* قم

و بقیه از سایر بلاد خواهند بود.

از میان این ۳۱۳ نفر یاران مهدی علیهم السلام، ۴ نفر از پیامبرانند:

- ۱ - حضرت مسیح علیهم السلام
- ۲ - حضرت دانیال علیهم السلام
- ۳ - حضرت خضر علیهم السلام
- ۴ - حضرت یاس علیهم السلام

و ۴ نفر از یاران آن حضرت نسبشان به امام علی علیهم السلام و ۴ نفر نسبشان به امام حسن علیهم السلام می‌رسد و ۱۲ نفر از اولاد امام حسین علیهم السلام هستند.

و این ۳۱۳ نفر از اولین یاران حضرت مهدی علیهم السلام بوده و هسته مرکزی سپاهیان امام زمان (عج) را تشکیل می‌دهند و آن حضرت با این یاران جهان را پر از عدل و داد خواهد نمود.

﴿ علامات ظهور آن حضرت ۱﴾

علامت ظهور آن حضرت بر دو قسم است:

۱- علامات حتمیه ۲- علامات غیر حتمیه

اما؟

علامات حتمیه به قرار ذیل است:

۱- خروج دجال

او کسی است که ادعای الوهیت خواهد نمود و باعث فتنه و خونریزی در عالم می شود، یک چشمش کور است و چشم چپ او در میان پیشانی او واقع شده و مانند ستاره می درخشد. پارچه خونی در میان چشمش نمایان است. او بسیار بزرگ و تنومند است و شکل عجیب و غریبیش انسان را به وحشت می اندازد.

در سحر و جادو بسیار ماهر و زیرک است تا آنجائی که در پیش روی خود کوه سیاهی را به نظر مردم می آورد که مردم تصور می کنند کوه نان است و کوه سفیدی پشت سر خود به نظر می آورد که مردم تصور می کنند آبهای صاف از آن جاری است. در دیده مردم این کوهها چنان واقعی به نظر می رسد که مردم به وحشت می افتد.

یاران او از زنازادگان، ظالمان، منافقان، ساحران و کافران می باشند که به گرد او می آیند و او با جمیع نغمات و آلات موسیقی، تغنى و لهو و لعب، از عود و مزمار و دف گرفته تا انواع سازها و طرب مردم را به رقص آورده

و به دنبال خود می کشد.

در روایت ابو امامه از رسول خدا علیه السلام است که فرمود: هر مؤمنی که دجال را بینند آب دهن بر او بیندازد و سوره مبارکه حمد را بخواند، به جهت آنکه سحر آن ملعون در او اثر نکند. و چون دجال ظاهر شود، عالم را پراز فتنه و آشوب نماید و بین لشکریان او و لشکر حضرت قائم علیه السلام جنگ واقع شود، که سرانجام بدست حضرت حجت علیه السلام یا به دست حضرت عیسی علیه السلام کشته شود.

۲- ظاهر شدن سفیانی

او مردی است بد صورت، آبله روی، چهارشانه، چشم زاغ، از بیابان بی آب و علفی مابین شام و مکه بیرون می آید. نامش عثمان بن عنبیه و از اولاد یزید بن معاویه است. این ملعون ۵ شهر بزرگ که این شهرها دمشق و حمص و فلسطین و اردن و قنسرين، را تصرف کرده، پس بسیاری از لشکریان خود را به سوی اطراف می فرستد. خصوصاً به جانب بغداد و کوفه، نیروهای او در کوفه و نجف اشرف مردان بسیاری را به قتل می رسانند و پس از این لشکر خود را به دو دسته تقسیم کرده که گروهی را به شام و گروهی دیگر را به مدینه می فرستد. گروه اول به محض رسیدن به شهر مدینه شروع به قتل عام مردم کرده و در عرض سه روز تمامی شهر را به خرابی می کشانند و بعد از ویران کردن مدینه برای ادامه قتل و غارت شان راهی مکه می شوند.

اما آن دسته از لشکر که به سوی شام در حرکتند، حضرت بر آنها وارد شده و بر آنها پیروز می گردد.

فتنه آن ملعون در کشورها، بسیار زیاد می‌شود تا آنجاکه او اعلام می‌کند برای کسی که دوستداران علی بن ابیطالب را بکشد و سر آنان را بیآورد، هزار درهم جایزه خواهد داد و مردم نیز به جهت حب دنیا و دوستی مال این کار را می‌کنند، کار به جایی خواهد رسید که همسایه، همسایه خود را می‌فروشد.

اما آن عده از لشکریان سفیانی که از مدینه به سمت مکه در حرکت بودند وقتی به سرزمین بیداء (که بین مکه و مدینه است) می‌رسند به دستور خداوند متعال زمین دهان باز کرده و تمامی آنها را می‌بلعد. از این میان تنها دو برادر به نامهای بشیر و نذیر از قبیله «جعنه» باقی خواهند ماند که ملائکه ایشان را تغییر صورت می‌دهند، به بشیر می‌گویند که به نزد حضرت صاحب امر برو و بشارت نابودی لشکر سفیانی را بده و دیگری را که نامش نذیر است، به سمت سفیانی می‌فرستند تا خبر ظهور صاحب امر را به او برساند تا بترسد سفیانی چون این خبر را می‌شنود از شام به سمت کوفه حرکت کرده و در کوفه خرابی و ویرانی به بار می‌آورد.

حضرت در پی او به کوفه می‌رود و او به سوی شام می‌گریزد. پس حضرت لشکری به دنبالش می‌فرستد تا اینکه در صخره بیت المقدس در جنگی با سپاهیان حضرت کشته می‌شود و روح پلیدش به سوی عذابی الهی سوق پیدا می‌کند.

۳-ندای آسمانی

از روایات بسیار معتبر است که امام صادق علیه السلام فرمودند:

حضرت قائم علیه السلام در مکه داخل شده و در کنار خانه کعبه ظاهر می‌گردد و

سپیده دم آن روز هنگامی که آفتاب طلوع کند در پیش روی قرص آفتاب منادی چنان ندایی سردید که همه اهل زمین و آسمان می‌شنوند و منادی چنین می‌گوید:

ای گروه خلائق آگاه باشید که این مهدی آل محمد ﷺ است، او را بنام و کنیه جدش رسول خدا علیهم السلام یاد نماید و نسب مبارکش را ذکر می‌کند و می‌گوید: او فرزند امام حسن عسکری بن علی بن محمد بن علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن الحسین بن علی بن ابیطالب (سلام الله علیہم اجمعین) می‌باشد و نسب مبارک آن حضرت را چنان بیان می‌کند:

که همه مردم از شرق تا غرب عالم بشنوند، پس منادی می‌گوید که با او بیعت نمائید تا هدایت شوید که اگر مخالفت با حکم او نمائید، گمراه خواهید شد.

و چون مردم این ندارا بشنوند از شرق و غرب، از شهرها و روستاهای سوی مکه معظمه حرکت می‌کنند تا به خدمت حضرت برسند و با او بیعت کنند.
۴- فرو رفتن لشکر سفیانی در بیداء که ذکر شد.

۵- قتل نفس زکیه در مابین رکن و مقام و آن پسری از آل محمد علیهم السلام است.

۶- خروج سید حسنی او جوانی خوش صورت از سوی دیلم و قزوین است ظاهراً او از فرزندان حضرت امام حسن علیه السلام بوده که بر علیه ظلم به پا بر می‌خیزد و از مردم طلب کمک می‌کند، لذا فریاد کمک سر می‌دهد گفتندی است که او برای

جاه و مقام کار نمی‌کند بلکه بانیت خالص و برای خدای خویش بر علیه باطل بر می‌خیزد، در زمان خروج او کفر تمام عالم را فراگرفته و مردم از دست آزار و اذیت فاسقان در امان نیستند و در همان حال گروهی از مؤمنان هستند که به کمک و یاری او برای نابودی ظالمان بر می‌خیزند و این گروه وی را حاکم عادل خود قرار داده و او نیز به نیکی بر آنها حکومت می‌کند. و او کم کم بر علیه ظلم قیام می‌نماید و شهرها را یکی پس از دیگری از وجود ظالمان پاک می‌گرداند تا اینکه به شهر کوفه می‌رسد و در کوفه به او خبر می‌رسد که حضرت صاحب الزمان علیه السلام ظهر نموده است و از مدینه به سوی کوفه تشریف آورده‌اند. پس اصحاب خود را برداشته و به سوی حضرت حرکت می‌کند و از حضرت می‌خواهد دلایل امامت را بیان نمایند، در این مورد امام صادق علیه السلام می‌فرمایند:^۱

به خدا قسم این جوان آن حضرت را می‌شناسد اما به دلیل اینکه مردم و اصحاب خویش را آگاه و مطمئن سازد، دلایل امامت را از حضرت می‌پرسد، سپس صاحب امر امام زمان علیه السلام دلایل امامت را برای آنان ظاهر و بیان می‌کند و آنگاه حضرت عصای پیامبر را برداشته و به سنگ سختی می‌زند و سنگ تبدیل به درختی سبز می‌شود، شاخ و برگ در می‌آورد و سپس انگشت و پیراهن و زرهش که موسوم به «فاضل» است و عمame مبارک خود به نام «سحاب» را که مال پیامبر بود به آنها نشان می‌دهد، آنگاه سید حسنی و اصحابش، حرف امام را قبول و امام را صاحب آخر زمان دانسته و پیرو آن بزرگوار می‌شوند. آنها با امام بیعت

^۱- مهدی موعود، ص ۱۱۶۴، چاپ پنجم، ترجمه علی دوانی.

می نمایند، جز گروهی اندک که آمده است از زیدیه می باشند و تعدادشان چهار هزار نفر (در بعضی روایات ۴۰ هزار نفر) است که دلایل و معجزه حضرت را سحر می دانند، پس امام آنها را پسند و اندرز می دهد، آنها اطاعت از امام را قبول نداشتند و آن حضرت را تکذیب می کنند و در نهایت سه روز به آنها مهلت داده می شود و پس از سه روز هم، امامت حضرت را قبول نمی کنند و حضرت امر فرماید آنها را گردن زند. در آن زمان حال این گروه شبیه خوارج است، همان حالتی که خوارج در جنگ نهروان با امام علی علیه السلام داشتند.

۷- ظاهر شدن کف دستی در آسمان و ظاهر شدن صورت و سینه و کف دستی در نزد چشم خور شد.

۸- کسوف آفتاب در نیمه ماه رمضان و خسوف ماه در پایان ماه رمضان.

۹- نشانه ها و علاماتی در ماه رجب؛

از امام رضا علیه السلام روایت است، چون ظهور آنحضرت نزدیک شود، در ماه رجب سه ندا از آسمان بگوش خواهد رسید:

ندای اول: الْأَلْغَنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ

آواز دوم: أَزِفَتِ الْأَزِفَةُ

یعنی «نزدیک شد امری که روز به روز و وقت به وقت می رسید».

و صدای سوم: بدای در پیش روی آفتاب ظاهر می شود و ندا می رسد که این امیر المؤمنین علیه السلام است که به دنیا بازگشته و آمده هلاک کردن ستمکاران است.

۱۰- اختلاف بین قوم بنی عباس و منقرض شدن حکومت آنان .

علامات غیر حتمیه :

این علامات که در کتابها آمده است بسیار زیاد است که بعضی از آنها تاکنون ظاهر شده است و بعضی از آنها هنوز واقع نشده است، که ما بطور خلاصه آنها را بیان خواهیم نمود:

- ۱ - خراب شدن دیوار مسجد شهر کوفه .
- ۲ - جاری شدن نهری از رودخانه فرات در کوچه های کوفه .
- ۳ - آباد شدن شهر کوفه بعد از ویرانی .
- ۴ - آب در آوردن دریاچه نجف .
- ۵ - جاری شدن نهری از فرات به سمت شهر نجف اشرف .
- ۶ - ظاهر شدن ستاره دنباله دار در نزدیکی ستاره جُدی .
- ۷ - ظاهر شدن قحطی شدید قبل از ظهور .
- ۸ - ظاهر شدن زلزله و طاعون در بسیاری از کشورها .
- ۹ - رواج قتل که به شدت زیاد می شود .
- ۱۰ - ظاهر شدن آتش در مشرق زمین که ۳ تا ۷ روز در میان زمین و آسمان برافروخته خواهد بود که موجب ترس و تعجب همگان است .
- ۱۱ - ظاهر شدن سرخی در آسمان که سرخی پهن شود و همه آسمان را بگیرد .
- ۱۲ - زیاد شدن قتل و خونریزی در شهر کوفه .

- ۱۳- آمدن باران شدید در ماه جمادی الثانی و ماه رجب که مثل آن باران هیچگاه نباریده است.
- ۱۴- خارج شدن بزرگان سیاستمداران غیر عرب از شأن و وقار.
- ۱۵- ظاهر شدن ستاره‌ای از مشرق که درخشندگی آن مانند ماه است و به شکل هلال ماه شب اول باشد و کجی دو طرف آن نزدیک به وصل شدن بهم است و از زیبائی و درخشندگی، چشم‌هارا خیره می‌کند.
- ۱۶- مطلق العنان شدن عرب که به هرجا می‌خواهند می‌روند و هر کاری که می‌خواهند می‌کنند.
- ۱۷- حرکت کردن سپاهی از سوی خراسان که نشانه آنها پرچم سیاه است.
- ۱۸- ظاهر شدن زنهایی لخت و عریان، که زیستهای خود را به مردان نشان دهند.
- ۱۹- قرآن‌ها به صورت زیبا چاپ شود و مساجد زیبا ساخته شود و مناره مساجد بلند و طولانی باشد.
- ۲۰- و بالاخره کفر و فسق و معاصی تمام عالم را فراگیرد.^۱

۱- علامات حتمیه و غیر حتمیه از متنه‌ی الْأَمَال (شیخ عباس قمی) و بخشی نیز از کتاب مهدی موعود برداشت شده است.

بفشن احادیث

اما در این بخش؛

چهل حدیث آورده شده و برخلاف مرسوم اول ترجمه
احادیث را ذکر نموده پس از آن به اصل و متن احادیث
پرداخته ایم و شماره های ترجمه با شماره های متن تطبیق
می نماید و حسن شد در این است آنان که علاقمند به مطالعه
معانی حدیث هستند بدون زحمت به آن دسترسی داشته و
آنان که متن حدیث را طالبند جداگانه با مدرک ملاحظه
خواهند فرمود و این احادیث درباره امام زمان علیه السلام و
خصوصیات و چگونگی قیام و مدت حکومت و اوضاع
آخرالزمان و پیشگوئی از اتفاقاتی که در آینده واقع خواهد
شد و خلاصه آنچه مربوط به وجود پربرکت آن حضرت و
دوران حکومت و قبل از حکومتش است، از زبان معصومین
عليهم السلام نقل شده است

کسی که امامش را نشناشد

امام حسن علیه السلام می فرمایند:

هر کس بمیرد و امام زمان خود را نشناشد به مرگ دوران جاهلیت
مرده است.

امام صادق علیه السلام می فرمایند:

هر کس شبی را به صبح رساند و امام زمانش را نشناشد به مرگ
جاهلیت مرده است.

مهدی حاکم دنیا شود

رسول اکرم صلوات الله علیہ و آله و سلم فرمود:

اگر از عمر دنیا باقی نماند مگر یک شب البته مردی از اهل بیت من
مالک و حاکم دنیا شود.

مهدی دنیا را پر از عدل و داد کند

❶ رسول اکرم ﷺ فرمودند:

دنیا سپری نمی شود تا مردی از اهل بیت من که همنام با منست
عرب را مالک شود و اگر چه غیبت او به اندازه بقاء و عمر نوح ﷺ
در قومش طولانی گردد و او از دنیا بیرون نمی رود تا قیام کند و زمین
را پر از عدل و داد نماید بعد از آنکه پر از ظلم و ستم شده باشد.

مهدی بسان آفتاب برآید

❷ حضرت رسول اکرم ﷺ به یکی از اصحاب خود فرمودند:
چگونه خواهی بود وقتی امتم از مهدی ﷺ مأیوس شوند پس
مهدی ﷺ به نزد امت می آید مانند برآمدن آفتاب تا اینکه ساکنان
آسمان و زمین بوجود او خوشحال شوند.

صبر کنندگان زمان غیبت

❶ رسول اکرم ﷺ فرمودند:

خوشحال صبر کنندگان در زمان غیبتش، خوشحال کسانی که بر محبتش پا بر جا باشند. آنانند کسانی که خدا وصفشان را در کتاب خود فرموده: «این قرآن هدایت کننده است پرهیزگاران را آنان که ایمان به غیب دارند»

مردم را می بیند

❷ امام صادق علیه السلام فرمودند:

مردم امام خود را نمی یابند ولی او در موسم حج حاضر می شود و مردم را می بینند ولی مردم او را نمی بینند.

منکران مهدی

❸ از حماد بن عبدالکریم جلاب نقل است که گفت:

در حضور حضرت امام صادق علیه السلام سخن از حضرت قائم علیه السلام گفته شد و حضرت فرمود:

هرگاه او قیام کند، مردم گویند: این کجا بود؟ در حالی که باید تاکنون استخوانها یش پوسیده شده باشد.

زمان ظهور مهدی جوان نیرومندی است

حضرت ابا عبدالله امام حسین بن علی علیهم السلام فرمود: ۹
 اگر مهدی علیهم السلام قیام کند، مردم منکرش شوند زیرا او به مردم بر
 می‌گردد به صورت جوانی نیرومند
 و همانا از بزرگترین گرفتاریها آنست که صاحب الامر علیهم السلام به صورت
 جوان خروج کند در حالی که مردم او را پیرو سالخورده پندارند.

حضرت امام صادق علیهم السلام فرمود: ۱۰

پس از آنکه بسیاری از مردم حضرت قائم علیهم السلام را انکار کنند آن
 حضرت خروج کند و به صورت جوانی نیرومند باشد
 و کسی بر اعتقاد او باقی نمی‌ماند مگر مؤمنی که خداوند در عالم ذر
 از او پیمان گرفته باشد.

مرگ جاهلیت

﴿ ۱۱ ﴾ رسول اکرم ﷺ فرمودند: کسی که حضرت قائم ﷺ را که از فرزندان منست در ایام غیبتش انکار کند به مرگ جاهلیت خواهد مرد.

منکران امامان

﴿ ۱۲ ﴾ امام صادق ﷺ فرمود: منکر آخر ما همانند منکر اول ما می باشد.

برای مهدی دو غیبت است

﴿ ۱۳ ﴾ حضرت امام حسین بن علی ﷺ فرمود: همانا برای صاحب الامر یعنی مهدی ﷺ دو غیبت باشد که یک غیبت طولانی است که در آن برخی گویند: حضرت مرده است و بعضی گویند: کشته شده و بعضی گویند: رفته است و از مکان او هیچکس از دوستان و دشمنانش آگاه نیست مگر آنکس که متصدی کارهای او باشد.

سنّت نوح در مهدی

از سعید بن جبیر نقل است که گفت:
 از سیدالعبدین حضرت امام علی بن الحسین علیهم السلام شنیدم
 می فرمود: در قائم علیهم السلام سنّتی از نوح علیهم السلام است و آن طول عمر می باشد.

مهدی و امر جدید

حضرت صادق علیهم السلام فرمود:
 هنگامی که قائم علیهم السلام قیام کند امر تازه و جدیدی آورد چنانکه رسول خدا(ص) در آغاز اسلام دین جدیدی آورد.

اسلام پیروز شود

حضرت امام زین العابدین و امام باقر علیهم السلام فرمودند:
 همانا به هنگام قیام حضرت قائم علیهم السلام خدا اسلام را بر همه ادیان پیروز می کند.

اسلام جدید

۱۷

امام صادق ع فرمودند:

چون قائم ع قیام کند مردم را به اسلام جدید دعوت فرماید و به امری که کهنه شده و جمهور مردم از آن گمراه مانده‌اند هدایت کند و از آن جهت مهدیش ع حضرت مردم را به حقیقت گمشده هدایت کند و قائمش ع چون قیام بحق فرمایند.

دولت آخرالزمان

۱۸

و روایت شده که

امام صادق ع بسیار می‌فرمودند:

هر قومی دولتی دارند و انتظار آنرا می‌برند و دولت ما در آخر الزمان ظاهر می‌شود

مهدی خلیفه خداست

رسول اکرم ﷺ فرمود: ۱۹

وقتی مهدی ﷺ خروج می‌کند بالای سرش ابری باشد و در آن
فرشته‌ای است که فریاد می‌کند:
این مهدی ﷺ خلیفه خدا است متابعت کنید او را.

امام باقر ع فرمود: ۲۰

منادی از آسمان فریاد می‌کشد و نام حضرت مهدی ﷺ را ندا
می‌کند، کسانی که در مشرق و مغرب به سر می‌برند، این صدای
می‌شنوند و هر کس که در خواب هم باشد بیدار می‌گردد.

روش مهدی

زراوه رض از حضرت امام باقر علیه السلام نقل می‌کند و می‌گوید، به حضرت امام محمد باقر علیه السلام عرض کردم یکی از مردان صالح و شایسته را برای من نام ببر و مقصود من قائم علیه السلام بود.

حضرت فرمود:

اسم او اسم من است (م ح م د)

عرض کردم: آیا سیره و روش او چون سیره و روش حضرت رسول اکرم (ص) باشد؟

فرمود: هرگز، هرگز ای زراوه، سیره و روش آن حضرت را ندارد. همانا رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به روش احسان و مدارا و تأليف قلوب بین مردم عمل کرد (چون چنین دستوری داشت) و سیره حضرت قائم علیه السلام جنگ است و به موجب مکتوبی (دستوری) که دارد باید بجنگد (چون غیر از جنگ چاره‌ای نیست) و از کسی توبه هم نمی‌خواهد. وای برکسی که با او سنتیزه و مخالفت کند.

آنان که با مهدی می‌جنگند

(۲۱) یعقوب سراج گفت: از حضرت امام صادق علیه السلام،
می فرمود:

سیزده شهر و طایفه است که با حضرت قائم علیه السلام جنگ می‌کنند و
حضرت نیز با آنان می‌جنگد: مردم مکه و مردم مدینه و مردم شام و
بني امية و مردم بصره و مردم دشت میسان و کردها و اعراب و قوم
ضبه و طائفه غنى و طائفه باهلة و طائفه ازد بصره و مردم ری.

دیلم را فتح کند

(۲۲) رسول اکرم فرمودند:

قیامت بر پا نمی‌شود تا مردی از اهل بیت من حاکم (دنیا) شود و
قسطنطینیه و کوه دیلم را فتح نماید و اگر از دنیا باقی نماند مگر یک
روز، البته خدا آنروز را طولانی کند تا آنرا فتح کند.

فتح قسطنطینیه

امیرالمؤمنین ع در داستان مهدی ع و فتوحات حضرت
فرمود:

سپس با مسلمانان همراه خود حرکت کند و بر هیچ قلعه‌ای از سرزمین روم نگذرند جز آنکه با گفتن «لا اله الا الله» آن قلعه سقوط نماید پس از آن در کنار قسطنطینیه فرود آیند و با گفتن تکبیرها خلیجش خشک شود و حصار و دیوارش فرو ریزد و به رومیه بزرگ رو نهند و چون به آن رسند مسلمانان سه تکبیر گویند که آن شهر مانند ریگها پراکنده گردد.

مهدی حاکم روی زمین شود

رسول اکرم صلوات اللہ علیہ و سلّم فرمودند:

قیامت برپا نشود تا حاکم زمین شود. مردی از اهل بیت من که زمین را پر کند از عدل و داد چنانکه قبلًا پرشده باشد از ظلم و ستم.

هفتاد سال حکومت

عبدالکریم خشумی گفت: به حضرت امام صادق علیه السلام عرض کردم:
حضرت قائم علیه السلام چقدر حکومت می‌کند؟

فرمودند:

هفت سال روزها و شبهای حکومت حضرت طول می‌کشد تا
حدی که یکسال او به مقدار ده سال شما باشد. پس سالهای
حکومت او به هفتاد سال از سالهای شما خواهد بود و چون
زمان قیامش فرارسد در ماه جمادی الآخر و ده روز از ماه رجب
بارانی خواهد آمد که مردم مانند آنرا ندیده باشند و خداوند بر
اثر آن گوشتهای بدن مؤمنین را در قبرهایش برویاند گوئی که من
می‌بینم آنان را از میان قبر بیرون آیند و خاک را از موهای خود
می‌تکانند.

شیعیان صاحب قدرت می‌شوند

امام صادق علیه السلام فرمودند:

شیعیان ما در دولت قائم علیه السلام صاحبان مقامات بلند و حاکمان زمین باشند به هریک نیروی چهل مرد داده می‌شود.

و حضرت امام باقر علیه السلام فرموده:

ترس دشمنان بر دل شیعیان ما افکنده می‌شود چون حکومت ما فرا رسید و مهدی ما علیه السلام خروج کند هر فرد شیعه با جرأت تراز شیر و نافذتر از نیزه گردد. دشمنان ما را لگدکوب کند و با دست خود آنها را بکشد.

وزیران مهدی

رسول خدا صلوات الله علیه و آله و سلم فرمودند:

وزیران مهدی علیهم السلام از غیر عرب می‌باشند و در میان آنان عرب یافت نشود ولی به زیان عربی سخن می‌گویند و آنان مخلص‌ترین و برترین وزیران باشند.

محبوب آسمان و زمین

رسول خدا ﷺ فرمودند:

۲۹

مهدی ﷺ ساکنان زمین و آسمان دوست می‌دارند و آسمان بارانش را فرو می‌فرستد و زمین گیاهان خود را می‌رویاند و چیزی را نگاه نمی‌دارد... مهدی ﷺ میان مردم هفت یا هشت یا نه سال زندگی می‌کند. زنده‌ها آرزو می‌کنند ایکاش آنها که مرده‌اند، بودند و آن عدالت و آرامش را مشاهده می‌کردند و می‌دیدند که خداوند چگونه برکات خود را بر اهل زمین نازل کرده است.

برکت در زمان مهدی

امام صادق ﷺ فرمودند:

۳۰

در دولت مهدی ﷺ آبها فزونی گیرد و نهرها پرآب گردد و زمین محصول خود را مضاعف کند و چیزی را ذخیره نمی‌نماید و کینه از دل بندگان بیرون می‌رود و شر و بدی از میان می‌رود و خیر باقی می‌ماند.

اشرار به هلاکت رسند

(۲۱) رسول خدا ﷺ فرمودند:

زنا و شرابخواری و ریا در زمان مهدی ﷺ از میان می‌رود و مردم روی به عبادات آورند و امانت اداء می‌شود و اشرار هلاک می‌گردند و نیکان باقی می‌مانند.

ایمنی چهارپایان از درندگان

(۲۲) عبدالله بن عباس رضی اللہ عنہ در داستان مهدی علیہ السلام گفت: واما مهدی علیہ السلام زمین را پراز عدل کند چنانکه پراز جور شده باشد و چهارپایان از درندگان ایمن گردند و زمین جگرگوشہ هایش را بیرون می‌افکند.

راوی می‌گوید سؤال کردم: جگرگوشہ های زمین چیست؟ فرمودند: امثال شمشهای طلا و نقره.

ارتزاق از بدکاری زنان

﴿ ۳۳ ﴾ امیر المؤمنین علیه السلام در حالات آخرالزمان می‌فرمایند:

زمانی خواهد آمد که می‌بینی مرد از درآمد بدکاری همسرش
می‌خورد با اینکه می‌داند به زندگی با او ادامه می‌دهد. بلکه زن و
خدمتکار و دخترش را برای عمل نشت زنا کرایه می‌دهد و به لذات
پست دنیا از خوردنی و نوشیدنی راضی باشد...

زنان برهنه در آخرالزمان

﴿ ۳۴ ﴾ رسول اکرم می‌فرماید:

در آخر امت من مردانی پیدا می‌شوند که زنان آنان مانند مردان بر
زین‌ها سوار شوند (رانندگی ماشین) و بر تشكها سوار شوند تا به در
مسجد برسند.

زنانشان در عین حالی که لباس در تن دارند برهنه باشند، بر سر آنها
مانند کوهان شتر برآمدگی باشد (مقصود آراستن موها و بستن به
بالای سر است)

آنان عطر بهشت نمی‌شنوند بر آنان لعنت کنید که آنان از رحمت
خداآوند بدورند.

زنان آخرالزمان

﴿۳۵﴾ امیرالمؤمنین در مورد آخرالزمان می فرماید:

زنها لخت و عور می باشند و زینتهاي خود را آشكار می سازند و از دين خارج می شوند و به فتنهها مایل و راغب و به سوی شهوتها و لذتها می شتابند محرمات الهی را حلال شمارند و اين زنان در جهنم جاویدان باشند.

تهران در آخرالزمان

﴿۳۶﴾ و امام صادق در مورد آخرالزمان فرمایند:

روزی خواهد آمد که تهران دارای کاخهایی همانند کاخهای بهشت باشد و زنانش مانند حورالعين باشند، لباس کافران پوشند و خود را زینت کنند و به شکل و قیافه مستکبران درآیند، بزرگینها سوار شوند و برای همسر خود تمکین نکنند و درآمد شوهرانشان کفاف آنها ننماید.

پس از آن بسوی قله کوهها بگریزید، همانند رویاه که از ترس با بچه های خود از سوراخی به سوراخ دیگر می گریزد.

در آخرالزمان ظلم و ستم دنیا را فراگیرد

رسول اکرم ﷺ در مورد آخرالزمان می‌فرمایند: (۳۷)

زمانی خواهد آمد که می‌بینی حق مرده و اهل حق از میان رفته‌اند و ظلم و ستم سرتاسر کشورها را فراگرفته و احکام قرآن کریم را کهنه می‌دانند و چیزهایی از خود در آن ایجاد می‌کنند و آن را به دلخواه خود توجیه می‌نمایند

و می‌بینی که دین وارونه و واژگون شده مانند واژگون شدن آب از ظرف و بدیها آشکار شده از آن جلوگیری نمی‌شود و بددکاران معذور به شمار آیند...

خروج سفیانی

امام محمد باقر علیه السلام در مورد سفیانی می‌فرمایند: (۳۸)

سفیانی با یکصد و هفتادهزار نفر خروج کند و در کنار دریاچه طبریه فرود می‌آید و حضرت مهدی علیه السلام سوی او حرکت و در همانجا با او برخورد فرماید و یک ساعت طول نکشد که خدا یاران سفیانی را نابود فرماید و او تنها می‌ماند.

مهدی علیه السلام را می‌گیرد و در زیر درختی که شاخه‌ها یش بر دریاچه طبریه آویخته باشد سرش را ببرد، سپس شهر دمشق را بگیرد.

دجال به دار آویخته می شود

﴿ ۲۹ ﴾ امام صادق ع فرمود:

نوروز روزی است که قائم ما اهل بیت علیه السلام و والیان امر در آن روز ظهر می کنند و خداوند تعالی او را بر دجال پیروز می گرداند و دجال را در کناسه کوفه بدار می آویزد و هیچ نوروزی نیست مگر اینکه ما انتظار فرج را در آن داریم زیرا نوروز از روزهای ما است و ایرانیان آن را حفظ کردند و شما عربها آن را ضایع کردید.

قیافه دجال

﴿ ۳۰ ﴾ رسول اکرم فرمود:

او (دجال) از مشرق از دهی بنام یهودا که از روستاهای اصفهان و شهری از شهرهای پادشاهان ایرانی است بیرون می آید و سوار بر درازگوشی (خری) سفید رنگ باشد و خود نابینا و ناخن شکسته است و از او مارهای خطرناک بیرون آید، گوژپشت است تصویر هر گونه اسلحه حتی نیزه و کمان در دست دارد و تا برآمدگی پشت پادر دریاها فرو رود و کوتاه قد و در سن کهولت باشد و در میان دو چشم مش کلمه کافر نوشته...

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ الْمُثَابَةُ قَالَ :

مَنْ حَفِظَ مِنْ أَخْادِيْشَنَا أَرْبَعِينَ حَدِيْشًا

بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَالِمًا فَقِيَاهَا

آثار الصادقین، ج ۲، ص ۵۹

اربعون حدیث

(چهل حدیث)

حضرت صادق علیه السلام فرمود:

هر کس چهل حدیث از احادیث ما را حفظ کند،

خداآوند او را در روز قیامت محشور کند در حالی

که عالم و فقیه باشد.

قالَ الْحَسَنُ عَلَيْهِ :

مَنْ ماتَ وَلَمْ يَعْرِفْ إِمَامَ زَمَانِهِ ، ماتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً .

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ١ - ص ٣٠٨)

قالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ :

مَنْ بَاتَ لَيْلَةً لَا يَعْرِفْ إِمَامَ زَمَانِهِ ، ماتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً .

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ٢ - ص ٣٠٨)

قالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :

لَوْلَمْ يَبْقَ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا لَيْلَةً : لَمَلَكَ فِيهَا رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي .

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ١ - ص ٢٢٢)

قالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّدَ:

لَا تَذْهَبُ الْدُّنْيَا حَتَّى يَمْلِكَ الْعَرَبَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يُواطِئُ
أَسْمَهُ أَسْمِي. وَلَوْ بَقَى فِي غَيْبَتِهِ مَا بَقَى نُوحٌ فِي قَوْمِهِ، لَمْ يَخْرُجْ
مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يَظْهَرَ فَيَمْلأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مُلِئَتْ ظُلْمًا وَ
جَحْوَرًا.

روزگار رهائی (ج ۱ - ص ۷۸)

قالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّدَ لِأَحَدِ أَصْحَابِهِ:

كَيْفَ أَنْتَ إِذَا أَسْتَيْأَسْتَ أَمْتَى مِنَ الْمَهْدِيِّ فَيَأْتِيهَا مِثْلَ قَرْنِ
الشَّمْسِ لِيَسْتَبْشِرَ بِهِ أَهْلُ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ.

آثار الصادقين (ج ۲۹ - ح ۱۸ - ص ۲۵۰)

قالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّدَتْهُ :

طُوبى لِلصَّابِرِينَ فِي غَيْبَتِهِ طُوبى لِلْمُقِيمِينَ عَلَى مَحَبَّتِهِ أُولَئِكَ
الَّذِينَ وَصَفَهُمُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ وَقَالَ : «هُدَى لِلْمُتَّقِينَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ
بِالغَيْبِ » البقرة آية ٢٣

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ٢١ - ص ٢٥٠)

قالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

يَفِقِدُ النَّاسُ إِمَامَهُمْ، يَشْهَدُ الْمُوسِمَ فَيَرَاهُمْ وَلَا يَرَوْنَهُ .

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ١٧ - ص ٢٤٩)

عَنْ حَمَادِينَ عَنْدِ الْكَرِيمِ الْجَلَابِ قَالَ: ذُكْرُ الْقَائِمِ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فَقَالَ:

أَمَا إِنَّهُ لَوْقَدْ قَامَ لِقَالَ النَّاسُ أَنَّى يَكُونُ هَذَا؟ وَقَدْ بَلَيْتُ عِظَامَهُ مُذْ
كَذَا وَكَذَا.

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ٢ - ص ٣١٠)

عن أبي عبد الله الحسين بن علي عليهما السلام قال :
 لَوْ قَامَ الْمَهْدِيُّ لَا نَكَرَةَ النَّاسُ ، لَا نَهَى يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ شَابًا مُّوْفَقًا وَإِنَّ مِنْ
 أَعْظَمِ الْبَلِيلَةِ أَنْ يَخْرُجَ إِلَيْهِمْ صَاحِبَهُمْ شَابًا وَهُمْ يَخْسِبُونَهُ شَيْخًا
 كَبِيرًا .

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ٦ - ص ٣٠١)

 قال الصادق عليهما السلام :

لَوْ قَدْ خَرَجَ الْقَائِمُ بَعْدَ أَنْ أَنْكَرَهُ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ ، يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ
 شَابًا مُّوْفَقًا أَيْ مُسَدَّدًا رَشِيدًا فَلَا يَثْبُتُ عَلَيْهِ إِلَّا كُلُّ مُؤْمِنٍ أَخَذَ اللَّهُ
 مِبْتَاقَهُ فِي الدَّرِّ الْأَوَّلِ .

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ١٠ - ص ٣٠٣)

قالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّدَ :
مَنْ أَنْكَرَ الْقَائِمَ مِنْ وَلْدِي أَثْنَاءَ غَيْبَتِهِ . ماتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً .

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ١ - ص ٣٠٠)

قالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

الْمُنْكِرُ لِآخِرِنَا كَالْمُنْكِرِ لِأَوْلَانَا .

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ١٧ - ص ٣٠٦)

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِ بْنِ عَلَيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ :
لِصَاحِبِ هَذَا الْأَمْرِ يَغْنِي الْمَهْدِيَ عَلَيْهِ السَّلَامُ غَيْبَتَانِ إِخْدَاهُمَا تَطُولُ
حَتَّى يَقُولَ بَعْضُهُمْ : ماتَ وَبَعْضُهُمْ : قُتِلَ وَبَعْضُهُمْ : ذَهَبَ وَلَا يَطْلُعُ
عَلَى مَوْضِعِهِ أَحَدٌ مِنْ وَلَيٍّ وَلَا غَيْرِهِ إِلَّا الْمَوْلَى الَّذِي يَلِي أَمْرَهُ .

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ٨ - ص ٣٠٢)

عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ: سَمِعْتُ سَيِّدَ الْعَابِدِينَ عَلَىَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:
فِي الْقَائِمِ سَنَةٌ مِنْ نُوحٍ وَهُوَ طُولُ الْعُمُرِ.

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ١ - ص ٣١٠)

قالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

إِذَا قَامَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ جَاءَ بِأَمْرٍ جَدِيدٍ، كَمَا دَعَا رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي بَدْءِ
الْأَسْلَامِ إِلَى أَمْرٍ جَدِيدٍ.

روزگار رهائی (ج ٢ - ص ٦٣٨)

عَنْ زَيْنِ الْعَابِدِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَعَنْ الْبَاقِرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ :
إِنَّ الْأَسْلَامَ قَدْ يُظْهِرَ اللَّهُ عَلَى جَمِيعِ الْأَدِيَانِ عِنْدَ قِيَامِ
الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ١١ - ص ٢٢٤)

١٧

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ الْكَلَامُ قَالَ :

إِذَا قَامَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ الْكَلَامُ دَعَا النَّاسَ إِلَى الْإِسْلَامِ جَدِيدًا وَهَدَاهُمْ إِلَى أَمْرٍ
قَدْ دَثَرَ فَضَلَّ عَنْهُ الْجُمْهُورُ وَإِنَّمَا سُمِّيَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ الْكَلَامُ مَهْدِيًّا لِأَنَّهُ
يَهْدِي إِلَى أَمْرٍ مَضْلُولٍ عَنْهُ وَسُمِّيَ بِالْقَائِمِ لِقِيَامِهِ بِالْحَقِّ .

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ١٠ - ص ٢٦٩)

١٨

وَرُوِيَ أَنَّ الصَّادِقَ عَلَيْهِ الْكَلَامُ كَانَ كَثِيرًا مَا يَقُولُ :

لِكُلِّ أَنَّاسٍ دَوْلَةٌ يَرْقِبُونَهَا وَدَوْلَتُنَا فِي آخِرِ الدَّهْرِ تَظْهَرُ.

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ٢٢ - ص ٢٧٤)

١٩

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ :

يَخْرُجُ الْمَهْدِيُّ عَلَيَّ رَأْسِهِ غَمَامَةٌ فِيهَا مَلَكٌ
يُنَادِي :

هَذَا الْمَهْدِيُّ خَلِيفَةُ اللَّهِ فَاتَّبِعُوهُ .

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ١ - ص ٢٧٨)

عن أبي جعفر عليه السلام قال :
يُنادي مُنادٍ مِنَ السَّمَاءِ بِاسْمِ الْمَهْدِيِّ فَيَسْمَعُ مَنْ بِالْمَشْرِقِ وَ مَنْ
بِالْمَغْرِبِ حَتَّى لا يَبْقَى رَاقِدٌ إِلَّا سَتَيْقَظَ .

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ٤ - ص ٢٧٩)

عن زرارة عن أبي جعفر عليه السلام قال :

قلت له :

رَجُلٌ مِنَ الصَّالِحِينَ سِمَهَ لِي، أَرِيدُ الْقَائِمَ اللَّهُ عَزَّ ذَلِكَ
فَقَالَ: إِسْمُهُ إِسْمِي

فَقَلَّتْ: أَيْسِيرُ بِسِيرَةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟

فَقَالَ: هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ يَا زُرَارَةً مَا يَسِيرُ بِسِيرَتِهِ

فَقَالَ:

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ(ص) سَأَرَ فِي أَمَّتِهِ بِالْمَنْ يَتَّالَّفُ النَّاسُ وَالْقَائِمُ اللَّهُ عَزَّ ذَلِكَ
يَسِيرُ فِيهِمْ بِالْقَتْلِ، بِذِلِكَ أَمِرَ فِي الْكِتَابِ الَّذِي مَعَهُ أَنْ يَسِيرَ
بِالْقَتْلِ وَ لَا يَسْتَتِيبُ أَحَدًا وَيُلْ لِمَنْ نَوَّهَ .

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ٣ - ص ٣١٣)

٢٢

عَنْ يَعْقُوبَ السَّرَّاجِ قَالَ : سَمِعْتَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ الْمَسْكُو

يَقُولُ :

ثَلَاثَ عَشَرَةَ مَدِينَةً وَ طَائِفَةً يُحَارِبُ الْقَائِمَ أَهْلَهَا وَ يُحَارِبُونَهُ :
 أَهْلُ مَكَّةَ وَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ وَ أَهْلُ الشَّامِ وَ بَنْوَ أُمِّيَّةَ ، وَ أَهْلُ الْبَصَرَةِ وَ
 أَهْلُ دَشْتِ مِيسَانَ وَ الْأَنْزَادَ وَ الْأَغْرَابَ وَ ضَبَّةَ وَ غَنْيَ وَ بَاهِلَةَ وَ
 أَزْدَ الْبَصَرَةِ وَ أَهْلَ الرَّىِّ .

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ١٩ - ص ٣٠٦)

عن النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ :

٢٣

لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَمْلِكَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِيِّ ، يَفْتَحُ
 الْقُسْطَنْطَنْيَّةَ وَ جَبَلَ الدَّيْلَمِ وَ لَوْلَمْ يَنْبَقَ إِلَّا يَوْمَ وَاحِدٌ لَطَوَّلَ اللَّهُ
 ذَلِكَ الْيَوْمَ حَتَّى يَفْتَحَهَا .

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ١٦ - ص ٢٦١)

﴿٢٤﴾

عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيَّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قِصَّةِ الْمَهْدِيِّ وَفُتُوحَاتِهِ

قال :

ثُمَّ يَسِيرُ وَمَنْ مَعَهُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ، لَا يَمْرُونَ عَلَى حِضْنٍ مِنْ بَلْدِ
الرُّومِ إِلَّا قَالُوا عَلَيْهِ:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

فَتَسَاقِطُ حِيطَانَهُ ثُمَّ يَنْزَلُ مِنَ الْقُسْطَنْطَنْطِينِيَّةِ فَيُكَبِّرُونَ تَكْبِيرَاتٍ
فَيَنْشَفُ خَلْبِجَهَا وَيَسْقُطُ سُورُهَا ثُمَّ يَسِيرُ إِلَى رُومَيَّةَ فَإِذَا نَزَلَ
عَلَيْهِ كَبَرَ الْمُسْلِمُونَ ثَلَاثَ تَكْبِيرَاتٍ فَتَكُونُ كَالرَّمْلَةِ عَلَى نَشَرٍ.
الْحَدِيثُ.

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ٦ - ص ٢٧٩)

﴿٢٥﴾

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :

لَا تَنْقِضِي أَلْسَاعَةً حَتَّى يَمْلِكَ الْأَرْضَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يَمْلأُ
الْأَرْضَ عَذْلًا كَمَا مَلَأَتْ قَبْلَهُ جُورًا يَمْلِكُ سَبْعَ سِنِينَ.

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ١٧ - ص ٢٦١)

٢٧

رَوْيَ عَبْدُ الْكَرِيمِ الْخُثْعَمِيُّ قَالَ :

قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ الْأَسْلَامُ : كَمْ يَمْلِكُ الْقَائِمُ عَلَيْهِ ؟

قَالَ :

سَبْعَ سِنِينَ تَطُولُ لَهُ الْأَيَّامُ وَاللَّيَالِي،

حَتَّى تَكُونَ السَّنَةُ مِنْ سِنِيهِ مِقْدَارُ عَشْرَ سِنِينَ مِنْ سِنِيكُمْ،

فَيَكُونُ سِنُّ مُلْكِهِ سَبْعينَ سَنَةً مِنْ سِنِيكُمْ هَذِهِ،

وَإِذَا آتَ قِيَامَهُ مَطْرَأً النَّاسَ جَمَادِيَ الْآخِرَةِ وَعَشَرَةَ أَيَّامٍ مِنْ رَجَبٍ

مَطْرَأً لَمْ يَرَ الْخَلَاقِ مِثْلَهُ

فَيَنْبَتُ اللَّهُ بِهِ لُحُومَ الْمُؤْمِنِينَ وَأَبْدَانَهُمْ فِي قُبُورِهِمْ،

فَكَانَى أَنْظَرَ إِلَيْهِمْ مُقْبِلِينَ مِنْ قِبَلِ جَهَنَّمَ يَنْفَضُونَ شَعُورَهُمْ مِنَ

الْتُّرَابِ .

٢٧

قال أبو عبد الله عليه السلام :

يَكُونُ شِيعَتُنَا فِي دَوْلَةِ الْقَائِمِ السَّلَفِيَّةِ سِنَامُ الْأَرْضِ وَحُكَّامُهَا يُعْطَى
كُلُّ رَجُلٍ مِّنْهُمْ قُوَّةً أَزْبَعَنَ رَجَلًا
وَقَالَ أَبُو جَعْفَرِ السَّلَفِيَّةِ
الْقِيَ الرُّغْبُ فِي قُلُوبِ شِيعَتُنَا مِنْ عَدُوْنَا، فَإِذَا وَقَعَ أَمْرُنَا وَخَرَجَ
مَهْدِيُّنَا كَانَ احَدُهُمْ أَجْرَاءَ مِنَ الْلَّيْثِ وَأَمْضَى مِنَ السَّنَانِ، يَطَّاعُ عَدُوْنَا
بِقَلَامِنِيهِ وَيَقْتَلُهُ بِكِفَيْهِ.

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ٢٧ - ص ٢٧٧)

٢٨

قال النبي صلى الله عليه وسلم :

وَزَراءُ الْمَهْدِيِّ مِنَ الْأَعْاجِمِ، مَا فِيهِمْ عَرَبِيٌّ . يَتَكَلَّمُونَ الْعَرَبِيَّةَ، وَ
هُمْ أَخْلَصُ الْوَزَراءِ، وَأَفْضَلُ الْوَزَراءِ.

روزگار رهائی (ج ٢ - ص ٥٩٩)

٢٩

قالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّدَ:

يُحِبُّهُ سَاكِنُ الْأَرْضِ وَ سَاكِنُ السَّمَاءِ وَ تُرْسِلُ السَّمَاءُ قَطْرَهَا، وَ تُخْرِجُ الْأَرْضَ نَبَاتَهَا لَا تُمْسِكُ مِنْهُ شَيْئاً، يَعِيشُ فِيهِمْ سَبْعَ سِنِينَ أَوْ ثَمَانِيَّاً أَوْ تِسْعَةَ شِعْراً يَتَمَنَّى أَنَّ الْحَيَاءَ النَّافِعَاتَ لِيَرَوْا الْعَدْلَ وَ الطَّمَانِيَّةَ وَ مَا صَنَعَ اللَّهُ بِأَهْلِ الْأَرْضِ مِنْ خَيْرٍ.

روزگار رهائی (ج ۲ - ص ۶۰۱)

٣٠

قالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

تَزِيدُ الْمِيَاهُ فِي دَوْلَتِهِ وَ تَمَدُّدُ الْأَنْهَارُ، وَ تُضَاعِفُ الْأَرْضُ أَكْلَهَا لَا تَدْخِرُ شَيْئاً تَذَهَّبُ الشَّخْنَاءُ مِنْ قُلُوبِ الْعِبَادِ وَ يَذَهَّبُ الشَّرُّ وَ يَبْقَى الْخَيْرُ.

روزگار رهائی (ج ۲ - ص ۶۳۹)

٣١

قالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّدَ:

وَ يَذَهَّبُ الزِّنَى وَ شُرْبُ الْخَمْرِ وَ يَذَهَّبُ الرِّبَا وَ يَقْبِلُ النَّاسُ عَلَى الْعِبَادَاتِ وَ تُؤَدَّى الْأَمَانَاتُ..... وَ تُهْلِكُ الْأَشْرَارُ وَ تُبْقَى الْأَخْيَارُ.

روزگار رهائی (ج ۲ - ص ۶۰۰)

٣٢

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ فِي قِصَّةِ الْمَهْدِيِّ عَلَيْهِ الْبَشَارَةُ قَالَ :
 أَمَّا الْمَهْدِيُّ الَّذِي يَمْلأُ الْأَرْضَ عَدْلًا كَمَا مُلِئَتْ جَهَنَّمَ وَ تَأْمَنَ الْبَهَائِمُ
 السَّبَاعَ وَ تُلْقَى الْأَرْضُ أَفْلَادَ كَبِدِهَا
 قُلْتُ : وَمَا أَفْلَادَ كَبِدِهَا ؟
 قَالَ : أَمْثَالُ الْأَسْطُوانَةِ مِنَ الْذَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ .

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ٣ - ص ٢٧٩)

٣٣

قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ الْبَشَارَةُ :
 إِذَا رَأَيْتَ الرَّجُلَ يَأْكُلُ مِنْ كَسْبِ امْرَأَتِهِ مِنَ الْفُجُورِ ، يَعْلَمُ ذَلِكَ وَ
 يُقْبِلُ عَلَيْهِ .
 بَلْ يُكْرِي أَمْرَأَتَهُ وَ خَادِمَتَهُ وَ جَارِيَتَهُ وَ يَزْرُضُ بِالدَّنَيِّ مِنْ طَعَامِهِ وَ
 شَرَابِهِ وَ مَلِذَاتِهِ ...

روزگار رهائی (ج ٢ - ص ٧٤٤)

قالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّدَ :

سَيَكُونُ فِي أَخِرِ أُمَّتِي رِجَالٌ، يَرْكِبُ نِسَاءً هُمْ عَلَى سُرُوجٍ كَأَشْبَاهِ
الرِّجَالِ يَرْكِبُونَ عَلَى الْمَيَاثِيرِ حَتَّى يَأْتُوا أَبْوَابَ الْمَسَاجِدِ،
نِسَاءُهُمْ كَأَسِيَّاتٍ عَارِيَاتٍ، عَلَى رَئُوسِهِنَّ كَأَسْنِمَةِ الْبَخْتِ الْعِجَافِ
، لَا يَجِدُنَّ رِيحَ الْجَنَّةِ .
فَالْعَنُوهُنَّ فَإِنَّهُنَّ مَلْعُونَاتٍ .

روزگار رهائی (ج ۲ - ص ۷۵۳)

قالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

تَكُونُ النِّسْوَةُ كَأَشْفَافٍ عَارِيَاتٍ مُتَبَرِّجَاتٍ، مِنَ الَّذِينِ خَارِجَاتِ وَ
إِلَى الْفِتْنَ مَأْلَاتٍ، وَإِلَى الشَّهْوَاتِ وَاللَّذَّاتِ مُسْرِعَاتٍ، لِلْمُحَرَّمَاتِ
مُسْتَحِلَّاتٍ، وَفِي جَهَنَّمَ خَالِدَاتٍ .

روزگار رهائی (ج ۲ - ص ۷۶۰)

قال الصادق عليه السلام :

تصبح طهران قصورها كقصور الجنة، ونسوانها كالحور العين
يتلبسن بلباس الكفار، ويترفين بزي الجباره، يركنن السروج و
لا يتمكن لازواجهن، ولا تكفي مكاسب الأزواج لهن... فروا منها
إلى قلة الجبال ومن الجحر إلى الجحر كالشغل بأشباه...

روزگار رهائی (ج ۲ - ص ۷۶۲)

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم :

إذا رأيت الحق قد مات وذهب أهله، ورأيت الجور قد شمل البلاد
ورأيت القرآن قد خلق وأخذت فيه ما ليس فيه ووجهه على
الأهواء ورأيت الدين قد انكفا كما ينكفي الماء في الاناء ورأيت
الشر ظاهرا لا ينهى عنه ويعذر أصحابه...

آثار الصادقين (ج ۲۹ - ح ۷۱ - ص ۵۰۰)

قَالَ الْبَاقِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

يَخْرُجُ السُّفِيَّانِيُّ بِمِائَةٍ وَ سَبْعِينَ أَلْفًا فَيَنْزِلُ بُحَيْرَةً طَبَرِيَّةً . وَ يَسِيرُ إِلَيْهِ الْمَهْدِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ يُوَاقِعُهُ هُنَاكَ وَ لَا تَكُونُ سَاعَةً حَتَّى يَهْلِكَ اللَّهُ أَصْحَابَهُ وَ لَا يَبْقَى إِلَّا هُوَ وَحْدَهُ . فَيَأْخُذُهُ الْمَهْدِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَيَذْبَحُهُ تَحْتَ الشَّجَرَةِ الَّتِي أَغْصَانُهَا مَدَلاًةً عَلَى بُحَيْرَةِ طَبَرِيَّةِ ثُمَّ يَمْلِكُ مَدِينَةَ دِمْشَقَ .

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ٢١ - ص ٥٦٢)

قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

يَوْمُ الْئَيْرُوزُ هُوَ الْيَوْمُ الَّذِي يَظْهَرُ فِيهِ قَائِمُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَ وَلَاهُ الْأَمْرُ وَ يَظْفَرُهُ اللَّهُ تَعَالَى بِالدُّجَالِ فَيَضْلُّهُ عَلَى كُنَاسَةِ الْكُوفَةِ وَ مَا مِنْ يَوْمٍ نَيْرُوزٍ إِلَّا وَ نَخْنُ نَتَوَقَّعُ فِيهِ الْفَرَجَ لِأَنَّهُ مِنْ آيَاتِنَا حَفِظَتْهُ الْفَرْسَ وَ ضَيَّعَتْهُمُوهُ .

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ١٣ - ص ٥٨٤)

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّدَ :

إِنَّهُ يَخْرُجُ مِنَ الْمَشْرِقِ مِنْ قَرْيَةٍ يُقَالُ لَهَا يَهُودَاءُ وَهِيَ قَرْيَةٌ مِنْ
قَرْيَاضِفِهَانَ وَبَلْدَةٌ مِنْ بُلْدَانِ الْأَكَاسِرَةِ. تَحْتَهُ حِمَارٌ أَقْمَرٌ، وَهُوَ
مَطْمُوسٌ الْعَيْنِ مَكْسُوْرٌ الظُّفْرِ وَالنَّظَرِ، وَيَخْرُجُ مِنْهُ الْحَيَّاتُ
(وَقِيلَ: الْخَبَابُ) وَهُوَ مَخْدُوبٌ الظَّهْرِ، قَدْ صَوَرَ كُلَّ سِلاحٍ فِي يَدِيهِ
حَتَّى الرُّفْحِ وَالْقُوْسِ، يَخُوضُ الْبِحَارَ إِلَى الْكَعْبِ. وَهُوَ قَصِيرُ الْقَائِمَةِ
كَهْلٌ، مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ: كَا فَرْ ..

آثار الصادقين (ج ٢٩ - ح ٢ - ص ٥٧٩)

مُؤْلِفُ الْزَرْكَنْدَ آقِشْ خَلَامْيْ :

١٣٥٧ م. نوع الحيل كنه ود عربى العصر
ببراءة جنر - مراكوف كلا